

El projecte del Parc etnològic del Montseny

Espai Obert

Josep Manuel Rueda i Torres

Jordi Tura i Masnou

Museu Etnològic del Montseny, La Gubella

L'any 1998, des del Servei de Parcs de la Diputació de Barcelona, se'ns va demanar la realització d'un projecte museogràfic per al mas montsenyenc de l'Agustí (Tagamanent-Vallès Oriental). De fet, en el present article presentem el projecte original, sense recollir les transformacions que els responsables de la instal·lació i l'empresa que s'ha encarregat de la seva execució hagin pogut dur a terme.

Aquest mas es troba situat entre el turó de Tagamanent i la revora sud del pla de la Calma, en un indret d'extraordinària bellesa paisatgística. Coneixedors de l'indret, immediatament vam pensar en la musealització de l'espai i no, exclusivament, en la destinació museística del mas. La idea era molt suggeridora: paralitzar en el temps un paisatge i unes formes de vida ja desaparegudes o en clar retrocés. El museu havia d'estar format per les cases i edificacions d'aquest entorn (Agustí, Bellver i Tagamanent),

els arbres fruiters, les feixes, els camins, les basses, les fites de terme, corrals, amorriadors... i, si això hagués estat possible, per les persones. S'havia de *congelar* un temps i un espai i aïllar-lo dels processos que actuaven en la resta del territori, per tal de mostrar-lo als ciutadans amb finalitats lúdiques i educatives. També s'aspirava a crear una estructura que pogués actuar de dinamitzadora del turisme dels municipis perifèrics del sector sud del Parc natural del Montseny (Tagamanent, Figueró-Montmany, Aiguafreda...).

Per aquesta raó vam optar per la proposta de creació del Parc etnològic del Montseny. Proposició més lligada a muntatges culturals que lúdics. Per fer-ho més entenedor, de la mateixa manera que la protecció i l'acció d'un jaciment arqueològic pot ajustar-se a la fórmula d'un parc arqueològic, la protecció i acció pedagògica d'un paratge (i per paratge entenem *el tot*: edificacions, feixes,

paisatge...) d'alt valor etnològic pot fonamentar-se en el concepte de parc etnològic. D'altra banda, aquesta denominació afavoreix la connexió entre parc natural i parc etnològic, entre natura i cultura. En definitiva, dóna una bona visió del que es coneix com a patrimoni integral. Malgrat tot, el terme pot ser confús, ja que la paraula *parc* s'identifica, sovint, amb un muntatge més proper a Port Aventura o a Euro-Disney.

Nosaltres, però, entenem per parc etnològic la conservació d'un paratge on es van produir unes activitats, diguem-ne *tradicionals* —amb tota l'ambigüitat del terme—, que avui ens poden semblar singulars. Per tant, la seva realització suposa la conservació i el manteniment d'un determinat paisatge i d'unes determinades edificacions i construccions.

A partir d'aquí, ens vam plantejar com podíem concretar aquest model. La mateixa estructura del territori ens suggerí els paràmetres a seguir. Consegüentment, es va dividir el projecte en quatre unitats d'actuació: la casa-museu de l'Agustí, el centre logístic i cultural del Bellver, el turó del Tagamanent i l'entorn o terres que envolten aquests tres elements.

Amb aquesta estructuració es pretén mostrar al visitant com era l'organització familiar, la vida quotidiana, l'economia, les relacions socials, l'organització civil i religiosa, la història d'aquest territori i, en definitiva, el paisatge que acompanyava aquesta manera de viure.

Vista de conjunt. En primer terme, a la dreta, l'Agustí; al fons, el turó de Tagamanent, i, a l'esquerra, el Bellver.

(Fotografia: Arxiu fotogràfic del patrimoni arquitectònic i històric, MEMGA)

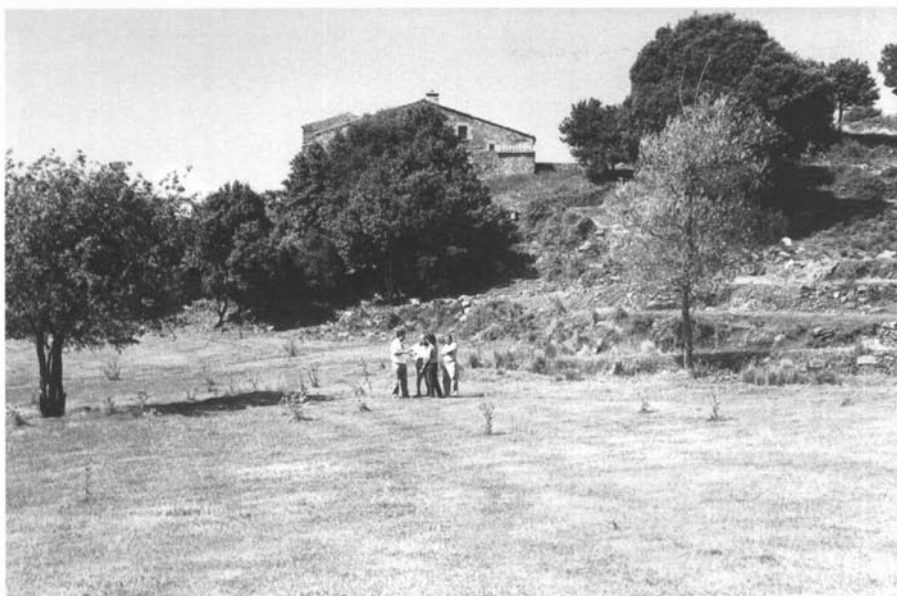
D'aquestes quatre actuacions, la primera es dugué a terme a finals de l'any 2000. Es tracta de l'habilitació de la casa-museu de l'Agustí, de la qual, a continuació, parlarem a bastament. No obstant això, podem avançar que el que es proposa a l'Agustí és una immersió en el temps que permeti, mitjançant la recreació dels espais, retrobar la casa tal com creiem que era a començaments del segle XIX. Per tant, ja tenim un primer nivell d'aproximació a aquestes societats tradicionals d'autoabastament, que han caracteritzat el paisatge humà i natural del Montseny i de bona part de la muntanya mitjana del país, aproximadament al llarg d'un mil·leni. Evidentment, durant aquests mil anys (del segle X fins al segle XX de la nostra era, aproximadament) hi ha hagut canvis, però una cosa ha romàs invariable: el mas ha estat una

unitat social i familiar de producció autosuficient. Aquest precepte, però, avui dia, ha quedat esquinçat i ha traslladat aquestes formes de vida al passat, cosa que, indubtablement, li dóna un valor afegit.

Per mantenir l'ordre conceptual del projecte, començarem, però, pel punt d'arribada —que també és en funcionament des de finals de l'any 2000—: es tracta del Bellver.

EL BELLVER

El mas del Bellver actua com a punt de recepció del conjunt del Parc etnològic i com a Oficina d'informació de tot el Parc natural. Per tant, a l'era d'aquest espai, hi trobem una retolació genèrica de benvinguda al Parc etnològic del Montseny i, a la por-

El Bellver.

(Fotografia: Arxiu fotogràfic del patrimoni arquitectònic i històric, MEMGA)

ta d'entrada al barri, la indicació del tipus de servei en el qual ens trobem.

El Bellver, a més a més, fa la funció de restaurant cultural. Això vol dir, senzillament, que en els diferents menjadors o dependències de l'edifici, l'usuari troba un seguit de plafons genèrics sobre la Calma i el mateix edifici del Bellver. Aquests plafons tracten els temes següents: la Sitja del Llop, els carlins, el laberintodont del Montseny, la ramaderia a la Calma, l'evolució arquitectònica del Bellver, la masia del Bellver (descripció funcional dels espais) i la família Bellver.

Els plafons estan numerats i cada usuari del restaurant rep un díptic on s'especifica la distribució i els temes dels plafons. Per tant, l'usuari es pot limitar senzillament a veure el plafó que té en el

mateix menjador o pot recórrer, al seu criteri, la resta del mas.

D'aquesta manera, al Bellver, a més de ser el centre de recepció i informació del conjunt, se'ns explica quins han estat els principals fets o successos del món de la Calma.

L'ENTORN

La visita a l'entorn s'hauria de fer després de la visita a l'Agustí. Per tant, primer cal visitar el Bellver per fer-nos una idea del que ha estat la Calma al llarg del temps. Després, cal fer el recorregut de l'Agustí per poder veure com era la vida a l'interior d'una masia i, seguidament, ja podem sortir a l'exterior on trobem a l'abast dels visitants els elements necessaris per entendre que la masia i el territori circumdant són una unitat.

La conservació de l'entorn és un element *sine qua non* per entendre per què aquesta proposta museològica només té sentit *in situ*. I això ha de ser així, perquè el que proposem és *congelar* en el temps i en l'espai unes formes de vida i un paisatge concret, tal com hem dit al començament.

Per tal de comprendre aquest entorn es proposen quatre itineraris que es detallen tot seguit.

Itinerari de l'Agustí

Comença amb la visita als elements constructius, com ara l'era de l'Agustí; continua per la pallissa, el pou, la bassa i el corral. Després es mostren arbres com el pollancre, l'alzina, el gatell, la servera o moixera, el vimener, el periconer..., per acabar amb altres elements fets per l'home com ara el camí que mena al Passerell, una altra bassa més antiga, la font-mina de l'Agustí, el safareig, els clapers i les saleres.

Itinerari del Passerell

Aquest és un apèndix o una continuació del de l'Agustí per a aquells que vulguin caminar més. Aquest itinerari arriba fins al Passerell i serveix per comprovar que hi ha un seguit d'elements que es troben en totes les cases de pagès: la bassa, el rentador, la font, l'era, a més de les restes del mateix mas. També es fa especial atenció als arbres d'ús humà que es conserven: vimenera, pruner, periconer, pomera i cirerer. Els altres elements que es poden visitar són: el camp de la Coromina i el camí del Purgatori.

Arbres fruiters de l'itinerari de l'Agustí.

(Fotografia: Arxiu fotogràfic del patrimoni arquitectònic i històric, MEMGA)

Itinerari del Bellver

Es tracta d'una passejada pels volts del Bellver. Els punts recomanats de visita són: el corral i la bassa del Bellver, l'era, la font-mina, el safareig-rentador, la font Miró, el camí vell de l'Agustí al Bellver i el termenal de les finques de l'Agustí i el Bellver.

Itinerari del Tagamanent

A aquest itinerari s'incorporen els elements més interessats situats entre el Bellver i el Tagamanent: el camí empedrat del Bellver, l'església romànica de Sant Martí, la balma de la mare de Déu Trobada, l'església de Santa Maria, la rectoria de Tagamanent i la cisterna.

Juntament a aquests itineraris, i per reforçar el paper del Parc etnològic, vam proposar la restitució dels usos tradicionals d'alguns espais, en períodes con-

crets. És a dir, proposàvem la recuperació d'algunes feixes per al conreu de forment, blat de moro, patates i farratges (cols i naps). També proposàvem que es mantingués la pràctica del pasturatge a la finca, per tal com era, i encara és, un element bàsic de l'economia del territori. El pasturatge, a més a més, tindria altres efectes: potenciaria l'atmosfera evocadora de les societats rurals tradicionals de caire autosuficient i contribuiria al manteniment dels prats dels voltants de l'Agustí.

Tanmateix, com que aquests espais tindran una freqüentació humana considerable, caldrà crear uns elements correctors per mantenir aquest entorn, com ara la creació d'una àrea destinada a aparcament, suficientment dissimulada, una àrea de pícnic fred i una de lleure infantil. A més a

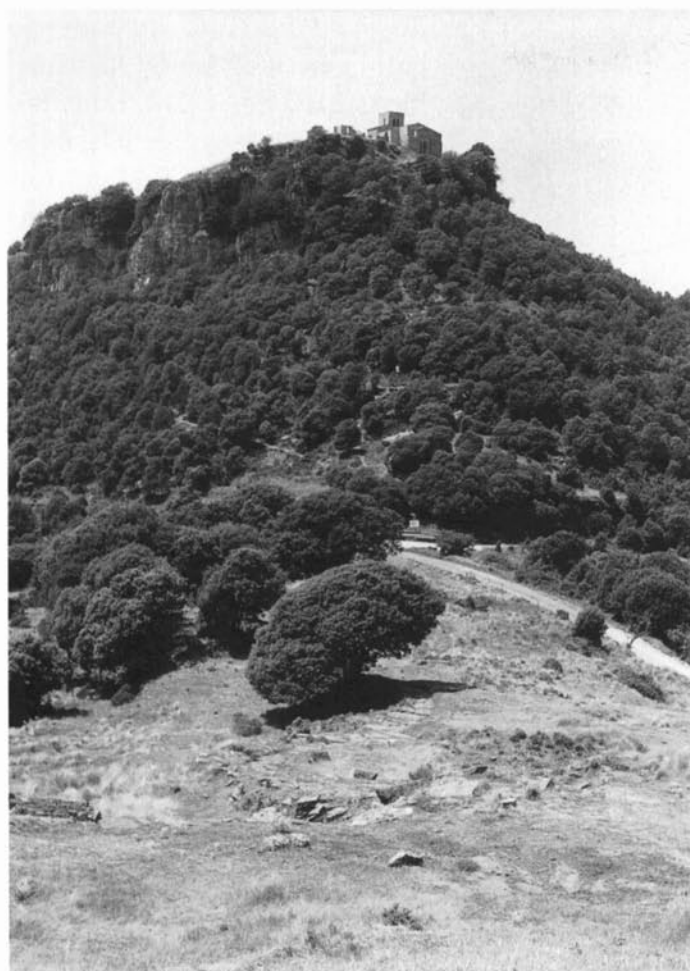
més, hi haurà d'haver una part del pressupost destinada a restauració de l'entorn i a la neteja diària d'aquestes zones.

EL TAGAMANENT

Al Tagamanent se'ns mostrarà com era l'organització religiosa i civil d'aquest territori, alhora que es parlarà del municipi de Tagamanent.

Òbviament, hi hauria d'haver un primer nivell de retolació i d'adequació a la visita de tots els edificis i elements constructius del turó: les esglésies de Sant Martí i Santa Maria, la cisterna i la indicació del lloc on és la balma de la Mare de Déu Trobada. (Aquest primer nivell, de fet, és el que ja hem exposat com a quart itinerari.) La mateixa situació geogràfica del turó, que el converteix en un excel·lent mirador, fa que sigui imprescindible la col·locació de plafons amb una rosa dels vents, al nord i al sud de l'església de Santa Maria. Els elements bàsics que haurien d'assenyalar són: el Corredor-Montnegre, el Tibidabo, el Vallès, Sant Llorenç del Munt, Montserrat, els cingles de Bertí, el Congost, el Passerell, l'Agustí, el Bellver, el Bellit, el Parany, les Queredes, la plana de Vic, el Lluçanès, les Guàrdies, el Cadí, els Pirineus...; és a dir, tant elements llunyans com propers, directament relacionats amb l'entorn museístic.

Per donar sentit al conjunt del projecte es proposa l'adequació, com a sala d'exposició permanent, d'un edifici enrunat proper a l'església de Santa Maria. En principi, els temes a tractar en

Turó del Tagamanent.

(Fotografia: Arxiu fotogràfic del patrimoni arquitectònic i històric, MEMGA)

aquesta sala permanent serien: l'origen del nom *Tagamanent*, l'església de Santa Maria, el castell de Tagamanent, l'església de Sant Cebrià de la Móra, la història del municipi de Tagamanent, Tagamanent i el seu terme i l'economia del municipi de Tagamanent en l'actualitat.

Amb aquesta proposta deixariem l'església de Santa Maria lliure de qualsevol funció museística que hipotequés la seva funció religiosa. L'església s'inclouria en el Parc etnològic pel seu valor intrínsec.

Pel que fa a l'Agustí, espai en el qual s'ha dut a terme una realització museística més complexa, n'exposarem els principals trets museogràfics, extrets del projecte museogràfic entregat al Servei de Parcs de la Diputació de Barcelona, en l'apartat següent. Per tant, en aquest article, l'Agustí tindrà un tractament més extens. Ara bé, ens ha semblat interessant emmarcar la proposta museogràfica dins el context global de projecte, tant pel que fa a l'àmbit museològic com al museogràfic. Sense aquest contingut global, la proposta de l'Agustí perdria bona part del seu potencial comunicador.

PROJECTE MUSEOGRÀFIC DE L'AGUSTÍ

El projecte museogràfic de l'Agustí té com a objectiu principal contextualitzar i desenvolupar els mecanismes adients per mostrar les formes de vida en un mas ramader d'alta muntanya, en el segle XIX.

Per a l'elaboració del projecte s'ha partit de dos treballs d'investigació: «Estudi històric de les masies ca l'Agustí i cal Bellver de Tagamanent», a càrrec de David Galí i Anna Micaló, del Servei de Patrimoni Arquitectònic Local de la Diputació de Barcelona, i «Estudi antropològic dels masos de l'Agustí i del Bellver i del conjunt del Tagamanent i pla de la Calma», dut a terme per Joaquim Mateu, Gemma Font i Sandra Pujadas, del Museu Etnològic del Montseny.

Partir de la recerca exhaustiva pel que fa als aspectes històric, etnològic i antropològic és d'una importància cabdal, ja que és el que, en essència, ens permetrà reconstruir no tan sols la història de la família, sinó també la disposició dels diferents àmbits que conformaven el mas. És important dir això, perquè l'Agustí no disposa de patrimoni moble original i, per tant, tot el mobiliari que ha d'acompanyar els diferents espais arquitectònics ha de provenir necessàriament de donacions, compres i dipòsits.

Desenvolupar un discurs museogràfic partint d'aquesta premissa obliga a un esforç suplementari pel que fa al rigor, tant en la investigació com en la recerca de les diferents peces que donaran

L'Agustí. (Fotografia: Arxiu fotogràfic del patrimoni arquitectònic i històric, MEMGA)

contingut al discurs expositiu. Una solució a aquest problema podia haver estat la simple recreació mitjançant *atrezzo* i reproduccions, però, com que el que es planteja és la realització d'un museu amb les connotacions que òbviament ha de tenir, s'ha optat per peces originals contextualitzades cronològicament a partir dels inventaris testamentaris recuperats. Concretament, per dotar l'Agustí dels objectes escaients, s'ha optat per l'inventari de l'any 1805. Cal dir que aquesta elecció tampoc no és gratuïta ja que és la que s'ajusta millor al material que es conserva al Museu Etnològic del Montseny la Gabella d'Arbúcies —segle XIX— i que serà, en bona part, el que permetrà il·lustrar les formes de vida del mas.

L'aplicació de tecnologies museogràfiques actuals

Aquesta oferta, ubicada en un dels espais naturals protegits més emblemàtics del país, ha de ser, òbviament, de qualitat, feta amb rigor científic i, alhora, amb una tècnica museogràfica que doni resposta a les exigències de l'usuari de béns culturals del segle XXI.

En resposta a aquesta línia, el projecte proposa una museografia planera, que posa en joc les possibilitats de la tecnologia del moment, sense oblidar, però, que aquests mitjans tècnics han d'estar al servei del patrimoni i en cap cas no el poden substituir. El museu haurà d'educar i transmetre un conjunt de valors cívics i ecològics que, en definitiva, són els que defineixen la interrelació entre la nostra societat i el medi.

En aquest sentit, la comunicació entre objecte i visitant ha de ser fàcil i fluida; per tant, cal eliminar totes les barreres possibles. És per això que s'incideix en tots els aspectes de les recreacions ambientals, a través de la llum, dels sons, de les olors... Proposem una teatralització suau, que reforci però que no substitueixi el muntatge museogràfic basat en un patrimoni moble, de procedència, bàsicament, montsenyenca. El patrimoni serà el suport del discurs científic proposat.

Els elements que contribuiran a ambientar millor l'exposició són: la llum, element determinant per crear ambients, situacions i sensacions; el so, amb la reproducció dels sorolls i sons habituals en determinats espais; les olors, que, d'entrada, ja suggereixen espais i que, forçosament, hauran de ser tènues quan ens trobem en llocs com quadres o estables; la imatge, emprada puntualment, i les al·locucions, que substituiran els textos i seran l'eina bàsica de transmissió del missatge del museu.

Evidentment, un plantejament en aquesta línia i amb total absència de patrimoni seria factible i podria establir un nivell alt de comunicació entre el muntatge i el visitant; però, aleshores, perdria bona part del seu valor com a autèntic testimoni d'un temps i d'una època.

El discurs expositiu

El discurs expositiu és l'eina emprada en el muntatge museogràfic per transmetre el missatge o missió que el museu s'ha proposat.

Un element, pel que fa al discurs, que es considera determinant en el projecte original és la voluntat de reflectir el devenir d'una jornada en el mas, des que surt el sol fins que la nit penetra en tots els racons de la casa. D'aquesta manera, hauria apuntat el dia a les quadres de la planta baixa, eclosionaria el dia a la sala central del primer pis i s'enfosquiria a les alcoves i a la cuina. Aquest fil conductor es reforçaria, amb relació al discurs històric i antropològic, amb l'acompanyament, en algun moment, físic, però habitualment, oral, de Fèlix Agustí (1773-1803), fill de Pere Agustí (1708-1773), darrer gran propietari que manté el cognom Agustí, la mort del qual coincidí amb el final del moment de màxima expansió del mas. Les al·locucions de Fèlix Agustí actuen com a nexa entre els seus avantpassats i els seus successors, dels quals ens mostra la casa. Recordem que situem l'ambientació, bàsicament, en els segle XIX.

Espai musealitzat i recorregut

És important ressenyar, abans d'entrar en el detall dels diferents espais i cambres, que la musealització de l'edifici, segons l'encàrrec rebut per part de la Diputació de Barcelona, només afectarà la planta baixa i el primer pis.

Són elements primordials per desenvolupar el projecte: el sentit del recorregut de la visita i la modalitat que es proposa en el projecte original.

Nosaltres proposàvem un circuit que s'inicia a la sala central de la planta baixa i continua a les corts

que hi ha a la banda esquerra de l'entrada. La visita d'aquests espais ens situa, cronològicament —amb el suport tècnic d'ambientació necessari—, just en el moment de despuntar el dia. Seguidament, per l'escala, s'accedeix a la sala principal del primer pis (aquí ens trobem en la franja horària de migdia i a primeres hores de la tarda); després s'accedeix a l'alcova (sala 7), que resta en la penombra pròpia de la migdiada, i, a través d'aquesta alcova, a la solana. Ja cap al capvespre, entrem a l'alcova o cambra 8, per arribar, al vespre, al menjador, a la cuina i al pastador. Finalment, se surt a l'exterior per la zona de les quadres annexes a la cuina i al menjador (on es projecta un audiovisual), és a dir, per la porta sud-est, que dóna accés a la façana principal.

L'opció d'una entrada i una sortida diferenciades, que dóna lloc a un circuit lineal, es basa en les característiques del projecte. Efectivament, seria del tot contraproduent tornar a passar pels mateixos indrets que s'han recorregut, sota l'efecte de la suggestió i l'atracció d'un muntatge concret, ja que correríem el risc de perdre la complicitat del visitant.

Modalitat de visita

Les visites haurien de ser guiades i en grup.

El paper del guia, en aquesta modalitat, serà fonamental, ja que tot i que la càrrega informativa de les al·locucions en *off* de les diferents sales serà molt important, sempre hi haurà molts elements de detall que el guia haurà de conèixer i saber explicar.

El nombre de components per grup ha de quedar establert després de fer algunes proves amb col·lectius experimentals, a partir dels quals es podrà determinar la quantitat adient de visitants.

El model de visita guiada i agrupada s'ha experimentat amb èxit a Casa Gassia, a l'Ecomuseu de les Valls d'Àneu d'Esterri, amb la diferència que el guia és, alhora, el transmissor de la informació. En el nostre cas, la transmissió de la informació, com hem vist, és compartida.

També proposem que, en accedir a un àmbit i en finalitzar tots els efectes de llum, so i olors, es deixi un temps prudencial per tal que el visitant observi la sala lliurement i tingui l'oportunitat de preguntar i ampliar la informació a través de les explicacions del guia. Per aquesta raó, proposem dividir el conjunt museogràfic en quatre àmbits: àmbit 1: planta baixa, zona de les corts; àmbit 2: sala central del primer pis, alcoves i comuna; àmbit 3: cuina, menjador i pastador, i àmbit 4: audiovisual, primer pis. Aquests àmbits ens delimiten perfectament la funcionalitat dels espais de la casa: ramaderia, habitatge humà, serveis i les antigues corts del primer pis, on, en el projecte original, es proposava un audiovisual.

En definitiva, es tracta de combinar una tècnica d'audiovisual, que podríem exemplificar en el cas del monestir de Santes Creus, amb la d'un museu més tradicional. Això comporta una novetat museogràfica: crear dos nivells de visita i de tipus de museografia. La primera, lúdica, atractiva

i fàcil, és conduïda pels efectes de les tècniques esmentades; la segona —en la qual el guia passa a tenir màxima importància—, pausada, que es regeix pel ritme i l'interès del visitant, respon a una museografia més tradicional. Aquesta combinació és una de les novetats del projecte. Tanmateix, en aquest segon nivell, el guia té una rellevància especial, car ha de satisfer correctament la curiositat dels visitants.

Finalitzades aquestes consideracions generals, passem a detallar el muntatge museogràfic, sala per sala.

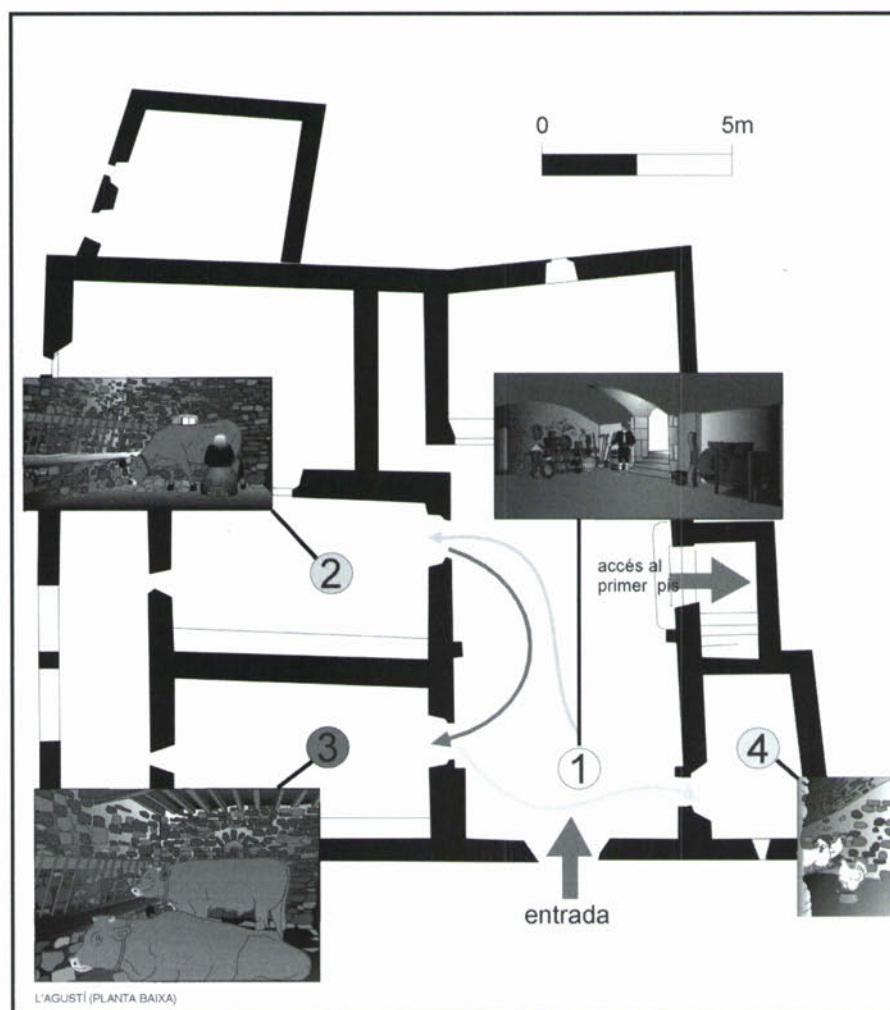
EL RECORREGUT

La planta baixa

Com ja s'ha dit anteriorment, el recorregut s'inicia a la sala de distribució de la planta baixa. El visitant accedeix al museu a través d'un cancell i entra directament a la sala. A partir d'aquest moment, i quan el conjunt del grup ha entrat en aquest espai, s'inicia el recorregut.

En essència, el projecte busca immersir, des del primer moment, el visitant en un espai i un context humà i cronològic del segle XIX; per tant, aquest primer contacte té una importància cabdal.

Aconseguir aquesta immersió requereix un esforç tècnic important per tal de crear una atmosfera suficientment suggestiva. Val a dir que aquest és l'únic moment en el qual el visitant té contacte visual —a través d'una projecció audiovisual— amb el seu

Recorregut de la visita a la planta baixa de l'Agustí, proposat en el projecte museogràfic.

guia virtual —Fèlix Agustí—, que és qui l'acompanyarà en les al·locucions de les diferents sales.

Aquesta imatge virtual és l'encarregada de rebre els visitants dins l'edifici, i d'explicar, a grans trets, la història de la família i del mas.

Finalitzada l'explicació, s'accionen els mecanismes de la sala 2, emprada, de la mateixa manera que la sala 3, com a estable de bovins. Val a dir que les al·locucions d'aquestes dues sales serveixen per deixar clar quin era el

substrat econòmic més important del mas —la ramaderia— i, tot i que les sales, per la seva configuració actual, que, evidentment, s'ha respectat, estan adaptades a bovins, els ramats d'ovelles i cabres van ser la base econòmica al llarg del segle XIX. Té importància, igualment, l'explicació de l'ús dels bous —quatre caps, l'any 1861— com a força motriu bàsica per desenvolupar les activitats del mas. Es dona entrada aquí, també, al sistema de camins i a la dificultat d'accés a les zones altes de la muntanya.

La primera planta

Des de l'escala central de l'edifici s'accedeix al primer pis de la casa.

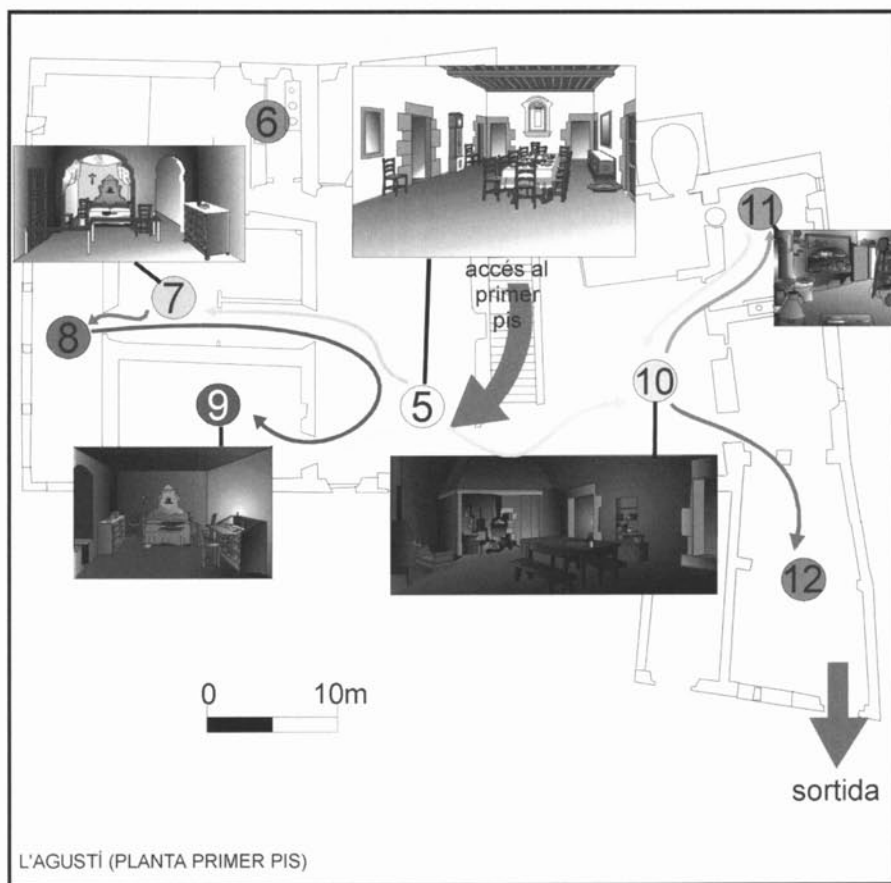
El recorregut proposat s'inicia a la sala 4 —o sala principal. L'ambientació és la pròpia del migdia i en el dia de la celebració de l'aplec de Tagamament. Aquí s'explica quina era la importància de l'Agustí —com a centre de relació social— en el context de la Calma i el Tagamanent i què representava aquesta festa en l'àmbit de les relacions entre la gent de la muntanya.

En aquest espai té cabuda, fins i tot, la música, ja que es coneix el nom d'un dels flabiolaires, Ventura Gili i Blanc (en Ventura de Viladrau), que havien amenitzat les festes en el segle XX.

Finalitzades les al·locucions, es pot accedir a l'àmbit de les cambres (sales 6 i 7).

La sala 6 està ambientada amb un mobiliari de principis del segle XIX —fidel al que existia a la casa i que coneixem a través dels inventaris.

Aquesta sala era la cambra ocupada habitualment per l'hereu del mas, de manera que, en morir l'amo, l'hereu s'havia de traslladar a l'habitació contigua (sala 7) —com es documenta en el cas de Pere i Fèlix Agustí. En aquesta sala s'explica aquest fet i la distribució de la resta d'habitacions entre els altres membres de la família, minyones i mossos, així com el tipus de mobiliari emprat en el segle XIX.

Recorregut de la visita a la planta primera de l'Agustí, proposat en el projecte museogràfic.

Finalitzades les al·locucions i les explicacions del guia, s'accedirà a l'espai núm. 7.

Aquest espai és la terrassa i s'emprarà només per gaudir del paisatge i situar el visitant en el seu entorn; funció que podrà dur a terme el mateix guia.

La sala 8, o cambra de l'amo, s'ambientarà en el capvespre i amb llum artificial d'espelmes. S'explicarà la funció de l'habitació i s'incidirà en aspectes de la història familiar, especialment aquells que tenen relació amb el comú de Tagamanent.

Finalitzada la visita a aquest conjunt d'àmbits, el guia podrà mostrar als visitants la comuna que trobem a la mateixa planta.

La sala 9, o cuina-menjador, era el lloc on transcorria bona part de la vida familiar. La cuina era un dels espais més amplis del mas, i era, a més del marc de les tasques culinàries, el lloc per excel·lència, de vida en comú, en el qual s'explicaven els successos del dia i on es narraven rondalles i llegendes a la mainada.

L'ambientació d'aquest espai se situa al vespre i la il·luminació

ha de ser tènue, concentrada i provinent de la llar de foc o de focus puntuals: llàntia o espelma. Les olors que s'han de percebre són les de cocció d'aliments. Les fresses han de ser la del guspireig dels troncs del foc i de remenadissa dels estris de cuina.

L'al·locució se centraria en la narració de la llegenda de la Mare de Déu Trobada del Tagamanent.

El guia explicaria la importància de la cuina com a element comunitari per excel·lència i com a espai de relació familiar. També, i com ja és habitual a tots els àmbits, incidiria en aspectes arquitectònics i donaria explicacions sobre els objectes exposats.

La sala 10 o pastador és un bon exemple de l'economia d'autoabastament d'aquestes comunitats. L'ambientació ha de ser semblant a la de la cuina; la il·luminació: d'espelmes i les olors, de pa acabat de sortir del forn i de roba rentada amb bugader de cendra.

L'al·locució ha de fer referència a la funció de l'espai: per a la cuina del pa i per cuinar.

El guia hauria d'incidir en aquests aspectes però d'una manera més àmplia: explicar com es feia el pa, com es duia a terme el procés de blanqueig de la roba amb cendra i la funció dels diferents objectes exposats a la sala.

Finalment, es torna a entrar a la cuina-menjador i s'accedeix a les antigues corts, a nivell de la primera planta, on es projecta un audiovisual —d'uns deu minuts de durada— que ens ofereix imatges d'espais interiors d'altres masies montsenyenes i incideix especialment en la vida a l'exterior de l'Agustí, amb la intenció de mostrar-nos el mas com un model d'explotació del territori.

La sortida a l'exterior es fa a través d'aquesta mateixa sala. En aquest moment i des d'aquest punt, és previst que el visitant pugui iniciar el recorregut de l'itinerari exterior immediat a la casa.

CONSIDERACIONS FINALS

Aquest és el projecte museològic i museogràfic que es va presentar al Servei de Parcs. El projecte l'ha executat l'empresa Trànsit. Indubtablement, de la nostra proposta a l'execució final —que ha dut a terme aquesta empresa— hi ha hagut modificacions. Algunes, fins i tot, substancials. No obstant això, el que creiem que no ha canviat és la filosofia global del projecte. La realització només de l'Agustí i el Bellver, malgrat que puguin ser les execucions *estrella*, no és suficient per donar vida al conjunt del projecte.

La realització del Parc etnològic del Montseny comporta, també, una planificació del territori i, sobretot, dels seus accessos. En aquest sentit, tant nosaltres com el Servei de Parcs de la Diputació de Barcelona sempre ens hem pronunciat favorablement a la proposta d'accés exclusiu per la carretera de Tagamanent, que restringeix l'accés per Collformic i, per tant, preserva el món de la Calma.

No cal dir que des d'aquesta proposta es poden organitzar excursions a peu, amb guia, a diferents punts del Montseny; cosa que, alhora, hauria de ser també una font de finançament d'aquest equipament. També cal dir que el muntatge provocarà, inevitablement, un augment considerable de la freqüentació, la qual cosa obligarà a crear un seguit de mecanismes correctors.

Finalment, volem recordar que un simple museu, situat en un lloc d'accés difícil i en un dels indrets més bells del Montseny, encara que justificable, tindria un sentit molt discutible. Per contra, la musealització d'un paratge d'alt interès etnològic seria una extraordinària aportació per a la societat montsenyenca, i, indubtablement, per al país, ja que seria una acció pionera.